

AITA MOKOROA ETA AITA SANTI ONAINDIA

Urteak dira, Aita Justo Mokoroa gure esaldi eta agerpide jatorrak batzen asi zala.

Bere esanetan, zela ala deitzearren, ORTIK ETA EMENDIK deitura jartzen asi zan bere lenengo esku liburuei eta deitura ori geratu da oraintsu, azken Ekaini-lla'ren 30'n, Donosti'ko Maria Cristina otelean aurkeztutako liburu mardul baten-tzat.

Jaiari bere garrantzia emoteko, merezi eban ospe eta zabalkundea emoteko, an bertan batu zan Jaurlaritzako Kultura taldea, Joseba Arregi buru zala, bai eta Bizkaia eta Gipuzkoako Kultura sailleko arduradunak, Tomas Uribeetxebarria eta Luis Telleria, eta Labayru erakundekoak eta beste ainbat euskal talde ta erakun-detako ordezkari eta gonbidatuak.

Egia da egun berean, ordu batzuk aurrerago gure Kulturako sailburuak, Bil-bao'ko Eskolapioen ikastetxean agertu zirala eta an eskiñi Mokoroa egilleari — ibilli eziñez bai dago— berak ain gartsu itxaroten eban argitalpena.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailla, Labayru eta "Etor" artean eginda kalera-tzearen alegiña eta lana, eta Aita Justo Mari'k pozarren eskuratu eta eskartu zitun eskintzak, azken urte oneitan kezkatu egongo dalako eta ia etsipenak jota lanaren argitaltzeari buruz. Azkenez, bere zorionean, Jainkoari eskerrak emon bear, Berak deitu aurretik, bere eskuetan ikusi al izan daualako ainbeste urtetako lanaren emaitza.

Aita Mokoroaren sinistea izan da, erri bat izkuntzak egiten dauala geienbat, eta zenbat eta izkuntza jator eta errikoiago erabili, erri a bereziago eta kutsubakoago zaintzen dala.

Gogoratzen da bein Jacques Chancel'ek Gerard Vicent irakasleari egindako galderaz: Par quoi êtes vous francais? Eta maisu arek erantzun: Par la langue. Les mots et les structures d'une langue déterminent l'âme d'un peuple.

Orra bere bizitzan beregain artu izan daben ziria.

Mokoroa berberak autortua dauka, bere bizitzako 30 urte betetzean osotu ebalan lenengo "kuadernoa".

Aita Justo Mari langillea izan da. Geldi egon eziña. "Ortik eta emendik" lan onen kezkek askori jakin erazi eta aolkuak artzen be nekatu ez dana.

Bein Julio Casares, Real Academia de la Lengua'ko idazkariarengana joan ei zan, 1952 urtean. Eta areri bere esaldi, esaera eta abar erakutsiaz batera, argita-sun billa. Mokoroa'k "giros", "modismos" eta orrelako izenak buruan erabillazala-ko; Casares'ek beretzat "locuciones" egokiago, zeatzago zala.

Dana dala, orrelako esaldietako asko, Mokoroa berberak entzun eta jasoak dira. Beste batzuk bere adiskideak bialduak edo ta liburuetatik artuak.

Mokoroa eskolapioa izanarren, Karmeldarrekin adiskide andi zan Txile'n. Geienak euskaldunak bertan. Ba zitun fraile bi an egoala sarri ikusten zitunak, batez be euskal gaietaz jarduteko: Aita Eustasio Berakoetxea eta Aita Agustin Atutxa.

Ez eutsen oneik baketan lagaten, jarraitzeko eta ekiteko zirikatu eta adoretu baiño.

Baiña nundik atara denbora, irakaskintzari ordu guztiak emotera bearturik egotan batek?

Jainkoak ba ei daki tarteak eskintzen, esaten da. Beretzat Aita Tomek, eslobakiarra, aurrerago bere Ordenako nagusi orokorra izana, bete betean agertu zan gizon mesedegarri. Arek Mokoroa'ren nagusien aurrean itz egitean Mokoroa'ren lana txalotu ei eban eta nagusi orreitan kezka lakoa sortu lan orreri buruz.

Orrela, 1972 urtea eskero, denpora geiago loriu eban bere lan orren jarraipenerako. Lanerako ateak zabalik, ez beretzako bakarrik larogeitamar millatik gorako fitxak esku bat baiño geiago eskatzen dabe eurak erabili, zuzendu, egokitu, sailkatu eta abarretarako. Zeanuritarra dan Rosa Ipiñazar andreak artu eban bere gain fitxa —lan ardura au—.

Berari esker itxura artzen asi zan Mokoroa'ren lana. Gero fitxen sailkapena, neketsua au be, fitxa guztiak irakurri, zentzua artu ta banatzen.

Banaketa au Pinloche'ren sailtasun erara egin zan.

Gero ordena-gailluetan sartu bear.

Edozein konturatu leike 93.000 fitxaren eratze, eta erabiltzeak lan burutsu eta etengarria eskatzen dauala eta onetan be gaurko teknikaren bearra egon da eta Mokoroa'k jakin be bai zelan jokatu: Manu Uriarte, Informatikako inkiñerua ezin bere deiari gor egin eta orra bera, lanari bizitasun barria emoten.

Gero zelan argitaratu, zeinek eta abar, beste buruauste izan dira. Azken baten Mokoroa'ren esanetan Juan Mari Uriarte, Bizkaiko Gotzain laguntzaillea agertu jakon aingeru zaintzaille lez. Arek Labayru zaletu eragin eta ortik azken urtenbi-dea.

Esan bearreko da Donosti'ko jaiak ba eukala beste goragarri bat be: Aita Santi Onaindia, berari Eusko Jaurlaritzak eskiñi dautson Diruzko Saria bertan jasoteko ebalako. Esku onetan jausi da oraingotan "kilo" beteko sari ori, ba dakigulako berak gure Santi'ri atsedeen egunak atzeratu eragin dautsazala, eta betiko lan garrez Gurutzeko Yon deunaren lanak amaitu eta argitaratzeko aukera emon.

Orra gizon guren bi, euskal literaturako erraldoi bi, urteak-urte, euskal lanpetik urten ezinda, alako baten euren ekiñaren emaitza jasoten. Gure txalorik ezin eurei ukatu.

A. Zubikarai

